

مالیات (عوارض) سبز و نقش آن در حقوق عامه محیط زیست با رویکرد بررسی ابعاد حقوقی ماده ۲۷ قانون مالیات بر ارزش افزوده و نحوه پیاده‌سازی آیین‌نامه اجرایی آن

گروه مطالعات عمران، توسعه و مدیریت شهری

خرداد ۱۴۰۲

شماره ۲۶

گزارش نشست تخصصی

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

نویسنده‌ها: مهناز ناصری و حامد حسنلو

تهیه شده در: گروه مطالعات عمران، توسعه و مدیریت شهری

تاریخ انتشار: خرداد ۱۴۰۲

گزارش نشست تخصصی

**مالیات (عوارض) سبز و نقش آن در حقوق عامه محیط زیست با
رویکرد بررسی ابعاد حقوقی ماده ۲۷ قانون مالیات بر ارزش
افزوده و نحوه پیاده‌سازی آیین‌نامه اجرایی آن**

مرکز مطالعات راهبردی و آموزش وزارت کشور

در این گزارش می‌خوانید

نظام مالیات سبز از ابزارهای دولت‌ها برای تخصیص بهینه منابع است.

۱

مجازات‌هایی که علیه جرایم محیط زیستی اعمال می‌شوند از جمله ملایم‌ترین مجازات‌های نظام کیفری ایران هستند.

۲

تاسیس دادگاه‌ها و دادرهای ویژه، تخصصی و مستقل از دستگاه‌های اجرایی و کارشناسان رسمی دادگستری جهت رسیدگی به جرایم محیط زیستی شایان توجه است.

۳

مالیات (عوارض) سبز و نقش آن در حقوق عامه محیط زیست
با رویکرد بررسی ابعاد حقوقی ماده ۲۷ قانون مالیات بر
ارزش افزوده و نحوه پیاده‌سازی آیین‌نامه اجرایی آن

اسامی سخنرانان، مدعوین و حضار

ردیف	نام و نام خانوادگی	شغل	سمت	سازمان مربوطه
۱	بهناز ابراهیمی	-	معاون هماهنگی و برنامه‌ریزی	اداره کل محیط زیست و توسعه پایدار شهرداری تهران
۲	سارا امینی	-	نایب‌رئیس هیئت‌مدیره	انجمن پایشگران حامی محیط زیست (پاما)
۳	مژگان تاران	-	مشاور دفتر معاونت محیط زیست انسانی	سازمان حفاظت محیط زیست
۴	مصطفی تسبندی	-	رئیس توسعه پایدار معاونت بهداشت، ایمنی و محیط زیست	وزارت نفت
۵	مریم جمشیدیان	-	کارشناس دفتر پایش فراگیر	سازمان حفاظت محیط زیست
۶	اصغر جهانی	-	رئیس واحد محیط زیست و آب‌های غیرمتعارف	شرکت مدیریت منابع آب ایران
۷	محمد جهرمی	-	مشاور انرژی و اقلیم	کمیسیون انرژی اتاق ایران
۸	سیروس حق‌وردی	-	کارشناس ارشد	سازمان امور مالیاتی کشور

مالیات (عوارض) سبز و نقش آن در حقوق عامه محیط زیست
 با رویکرد بررسی ابعاد حقوقی ماده ۲۷ قانون مالیات بر
 ارزش افزوده و نحوه پیاده‌سازی آیین‌نامه اجرایی آن

شرکت گاز استان تهران	کارشناس محیط زیست	-	مریم خالقیان	۹
سازمان حفاظت محیط زیست	معاون دفتر پایش فراگیر	-	زهرا سمایی	۱۰
مرکز وکلا، کارشناسان رسمی و مشاوران قوه قضاییه	نایب رئیس کمیسیون مالیاتی	-	جلال‌الدین شیرزیان	۱۱
شرکت گاز استان تهران	مسئول حفاظت محیط زیست	-	مهرنوش رضازاده	۱۲
وزارت صنعت، معدن و تجارت	رئیس اداره محیط زیست	-	سحر شهرآز	۱۳
اتحادیه صنایع بازیافت ایران	دبیر	-	امین صدرنژاد	۱۴
دانشگاه ملایر	-	هیات علمی دانشکده منابع طبیعی و محیط زیست	میر مهرداد میرسنجری	۱۵
سازمان شهرداری‌ها و دهیاری‌های کشور	کارشناس	-	مهیار صفا	۱۶
وزارت کشور	کارشناس دفتر حمل و نقل و ترافیک	-	سپهر نواب‌زاده	۱۷

مالیات (عوارض) سبز و نقش آن در حقوق عامه محیط زیست
با رویکرد بررسی ابعاد حقوقی ماده ۲۷ قانون مالیات بر
ارزش افزوده و نحوه پیاده‌سازی آیین‌نامه اجرایی آن

دانشگاه اراک	-	هیات علمی دانشکده فنی مهندسی	محمدرضا وصالی ناصح	۱۸
--------------	---	---------------------------------------	-----------------------	----

زمان و مکان برگزاری نشست

۱۴۰۲/۰۳/۱۶	زمان برگزاری نشست
سالن جلسات طبقه ششم مرکز مطالعات راهبردی و آموزش وزارت کشور	مکان برگزاری نشست

مالیات (عوارض) سبز و نقش آن در حقوق عامه محیط زیست
با رویکرد بررسی ابعاد حقوقی ماده ۲۷ قانون مالیات بر
ارزش افزوده و نحوه پیاده‌سازی آیین‌نامه اجرایی آن

فهرست

۱	بیان مسئله .....
۱	دلایل توجه به حقوق محیط زیست .....
۲	مالیات سبز یا مالیات محیط زیستی .....
۳	تاریخچه نظام مالیات سبز .....
۳	هدف از دریافت مالیات سبز .....
۳	انواع مالیات‌های سبز .....
۴	میزان و مقدار مالیات سبز .....
۴	کالاهای مشمول مالیات سبز .....
۵	مزایای دریافت مالیات سبز .....
۶	معایب دریافت مالیات سبز .....
۶	نمونه‌های موفق مالیات سبز در ایالات متحده امریکا، کانادا و اروپا .....
۷	اهمیت نظام مالیات سبز در ایران .....
۷	نقش و اهمیت به کارگیری ابزارهای حقوقی محیط زیست در نظام مالیات سبز .....
۸	وضعیت ایران .....
۱۰	آسیب‌شناسی ماده ۲۷ قانون مالیات بر ارزش افزوده .....
۱۴	تجویزهای راهبردی .....

مالیات (عوارض) سبز و نقش آن در حقوق عامه محیط زیست
با رویکرد بررسی ابعاد حقوقی ماده ۲۷ قانون مالیات بر
ارزش افزوده و نحوه پیاده‌سازی آیین‌نامه اجرایی آن

فهرست شکل

- شکل ۱. نسبت مالیات سبز با نهادهای اجتماعی ۱۰
- شکل ۲. شمای کلی جانمایی اشتباه ماده ۲۷ مالیات بر ارزش افزوده ۱۱

مالیات (عوارض) سبز و نقش آن در حقوق عامه محیط زیست با رویکرد بررسی ابعاد حقوقی ماده ۲۷ قانون مالیات بر ارزش افزوده و نحوه پیاده‌سازی آیین‌نامه اجرایی آن

بیان مسئله

توجه به حقوق محیط زیست و استفاده از سازوکارهای کنترلی جهت حفاظت از آن به دلایل متعددی اعم از بروز بحران‌های متعدد محیط زیستی، اقتصادی، اجتماعی، امنیتی و غیره از اهمیت بسیاری برخوردار است. استفاده از دانش، فناوری‌ها و سازوکارهای جدید برای استفاده مستمر از محیط زیست با کم‌ترین تخریب و آسیب به آن هنر بشریت و هدیه آن به آیندگان است. در این راه، یک سازوکار کارآمد اقتصادی جهت حفاظت از محیط زیست و رعایت عدالت محیط زیستی، توسعه نظام مالیاتی سبز است. نظام مالیات سبز به دلیل نقش‌آفرینی در کاهش اثرات منفی ناشی از فعالیت‌های کسب و کار بر محیط زیست لازم است در سبب سیاست‌های محیط زیستی دولت‌ها مورد توجه قرار گیرد. در ادامه با استفاده از نظرات کارشناسان و خبرگان نظری و تجربی به بررسی ابعاد حقوقی ماده ۲۷ قانون مالیات بر ارزش افزوده و بررسی وضع وجود، آسیب‌شناسی و ارائه راهکارهای کاربردی پرداخته می‌شود.

دلایل توجه به حقوق محیط زیست

در آغاز باید به دلایل و ضرورت‌های توجه به حقوق محیط زیست پرداخته شود؛

- ایجاد نظم در برداشت از منابع محیط زیست به طور مستمر برای نسل حاضر و نسل آینده؛
- کنترل آشفتگی‌های محیط زیستی بر پایه اصل حقوق شهروندی با هدف نهایی عدالت محیط زیستی یعنی حق بهره‌برداری و حفاظت پایدار مشاع همه ملت ایران از منابع طبیعی و محیط زیست ایران به شکل پایدار و کم‌ترین تحمیل آلودگی و تخریب منابع آن؛
- بشر جزئی از طبیعت است و باید حیات مستمر داشته باشد (منشور جهانی طبیعت (۱۹۸۲)).
- در مقدمه کنوانسیون تنوع زیستی، در کنفرانس سران زمین در سال ۱۹۹۲ میلادی چنین آمده است: «کشورهای عضو با آگاهی از اهمیت تنوع زیستی در حفاظت و تکامل نظام‌های طبیعی و نیز ارزش انواع زیستی به لحاظ اکولوژیکی، ژنتیکی، اقتصادی، اجتماعی، علمی، آموزشی، فرهنگی، بازآفرینی و زیبایی‌شناختی و تایید این مطلب که حفظ تنوع زیستی مسئله تمامی بشریت است، حفاظت از محیط زیست را امری ضروری می‌شمارند».

مالیات (عوارض) سبز و نقش آن در حقوق عامه محیط زیست با رویکرد بررسی ابعاد حقوقی ماده ۲۷ قانون مالیات بر ارزش افزوده و نحوه پیاده‌سازی آیین‌نامه اجرایی آن

- به منظور دستیابی به توسعه مستمر، حفاظت از محیط زیست باید جزء تفکیک‌ناپذیر توسعه تلقی شده و نباید آن را امری مستقل از توسعه به حساب آورد (اعلامیه محیط زیست و توسعه در سال ۱۹۹۲ میلادی در ریودوژانیرو).

مالیات سبز یا مالیات محیط زیستی^۱

این نوع مالیات، وضع مالیات بر فعالیت‌هایی است که برای محیط زیست مضر به نظر می‌رسند و از طریق مشوق‌های اقتصادی، فعالیت‌های سازگار با محیط زیست را ترویج می‌دهد. چنین سیاستی می‌تواند مکمل استفاده از رویکردهای نظارتی فرماندهی و کنترل باشد. مالیات محیط زیستی، نوعی سیستم مالیاتی در کشورها است که با هدف ایجاد اقتصاد سبز، جلوگیری از آسیب‌های محیط زیستی، جبران زیان آلاینده‌ها و حذف آنها دریافت می‌شود. هدف از دریافت مالیات سبز حفظ و صیانت منابع تجدیدناپذیر بوده و سازمان امور مالیاتی برای کاهش اثرات تخریب محیط زیست، اقدام به دریافت این نوع مالیات می‌نماید. از آنجا که محیط زیست از ارکان اصلی و اساسی هر کشور است و از نشانه‌های توسعه پایدار کشورها محسوب می‌شود، دولت‌ها تصمیم به دریافت سبک جدیدی از مالیات به نام مالیات سبز گرفتند. این نوع مالیات، از ابزارهای دولت‌ها برای تخصیص بهینه منابع است. مالیات سبز یا مالیات‌های محیط زیستی بر انواع آلودگی‌های محیط زیستی اعمال می‌شود و نه تنها کارایی را خدشه‌دار نمی‌کند، بلکه به دلیل کاهش هزینه‌های ناشی از آلودگی، نفع اجتماعی را نیز افزایش می‌دهد. مالیات سبز بر تولیدکننده‌های آلودگی که باعث آلودگی محیط زیست می‌شوند، علاوه بر این که باعث کاهش آلودگی محیط زیست می‌شود، می‌تواند به عنوان یک منبع درآمدی برای دولت در این زمینه به حساب آید؛ از طرفی، جمع‌آوری این نوع مالیات باعث کاهش هزینه‌های محیط زیستی و ثبات اقتصادی نیز می‌شود. دریافت مالیات یکی از منابع درآمدی مهم دولت‌ها است که با اخذ آن افزایش فعالیت‌های عمرانی و زیربنایی، رشد مستمر و پایدار اقتصادی، کاهش تورم، ثبات قیمت‌ها و غیره صورت می‌پذیرد که باعث افزایش رفاه عمومی و سلامت جامعه و نیز کاهش فاصله طبقاتی میان افراد فقیر و غنی می‌شود.

^۱ Ecotax

مالیات (عوارض) سبز و نقش آن در حقوق عامه محیط زیست با رویکرد بررسی ابعاد حقوقی ماده ۲۷ قانون مالیات بر ارزش افزوده و نحوه پیاده‌سازی آیین‌نامه اجرایی آن

تاریخچه نظام مالیات سبز

حدود هشتاد سال قبل اقتصاددانی به نام پیگو با تاکید بر اخذ مالیات از عواملی که باعث ایجاد آلودگی و تخریب منافع طبیعی می‌شوند، دریافت این نوع مالیات را پایه‌ریزی نمود. در حال حاضر بیش از ۳۰ سال است که نظام مالیات سبز در کشورها اجرایی شده است. از آنجایی که این مالیات با هدف کمک به محیط زیست و در راستای افزایش و حفظ درآمدهای مالیاتی است، از آن به عنوان منفعت مضاعف نیز یاد می‌شود.

هدف از دریافت مالیات سبز

نظام مالیات سبز به منظور ارتقای فناوری و ایجاد روش‌های نوین برای حفظ محیط زیست و وارد آمدن آسیب کم‌تر به آن صرف می‌شود. جایگزین کردن روش‌های جدید به جای روش‌های قدیمی علاوه بر آن که باعث استفاده از تجهیزات پیشرفته‌تر و با مصرف سوخت کم‌تری می‌شود، در بیشتر موارد می‌تواند باعث ایجاد آلاینده‌های کم‌تر و در کاهش آلودگی هوا موثرتر باشد. کاهش استفاده از منابع سوخت فسیلی و تمایل برای مصرف منابع تجدیدپذیر و انرژی‌های پاک و نیز کاهش تولید و تخلیه مواد آلاینده مانند زباله و پساب‌ها به رودخانه‌ها و محیط زیست از اهداف دیگر وضع مالیات سبز است. به طور مثال شرکت‌ها و کارخانجاتی که ناگزیر به قطع درختان هستند با پرداخت مالیات، دقت و توجه بیشتری برای حفظ محیط زیست به خرج می‌دهند که باعث آسیب‌رساندن کم‌تر به محیط زیست و زندگی می‌شود. یکی دیگر از مصارف مالیات سبز در محیط‌های دانشگاهی است که برای یافتن راهکارهای جدید برای دست‌یافتن به روش‌های جدید استفاده می‌شود که آسیب‌های محیط زیستی را روز به روز کم‌تر کند.

انواع مالیات‌های سبز

دو دسته مالیات سبز وجود دارد؛

- مالیات مستقیم محیط زیستی؛ مالیات مستقیم محیط زیستی دارای نرخ معینی است که به نسبت انتشار آلاینده‌ها و تخریب محیط زیست وضع می‌شود. این نوع مالیات با هدف درگیری اشخاصی

مالیات (عوارض) سبز و نقش آن در حقوق عامه محیط زیست با رویکرد بررسی ابعاد حقوقی ماده ۲۷ قانون مالیات بر ارزش افزوده و نحوه پیاده‌سازی آیین‌نامه اجرایی آن

است که اقدام به آلودگی‌های محیط زیست می‌کنند، به طوری که خودشان با هزینه‌های اجتماعی و شخصی اقدامات خود مواجه شوند.

- مالیات غیرمستقیم محیط زیستی؛ هدف از این سبک دریافت مالیات تغییر رفتار آلوده‌کنندگان محیط زیست است. به جای دریافت مالیات مستقیم از آنها از نهاده‌های تولیدی و کالاهای مصرفی که منجر به آلودگی و آسیب به محیط زیست می‌شوند مالیات گرفته می‌شود؛ مانند مالیات بر عوارض کود شیمیایی و مالیات بر ظروف نوشیدنی.

میزان و مقدار مالیات سبز

مالیات سبز، درصدی مشخص از نرخ فروش و درآمد ناشی از تولید پس از کم کردن هزینه‌ها است. مهم‌ترین نکته‌ای که درباره مالیات سبز وجود دارد این است که درآمد ناشی از این نوع مالیات باید صرف بهبود و ارتقای محیط زیست شده و به منظور از بین بردن آلاینده‌های محیط زیستی و فناوری‌های مربوط به آن هزینه شود. مبالغ دریافتی از مالیات سبز باید وارد چرخه منظم برای حفظ محیط زیست سالم و پاکیزه شود. این امر در حالی است که کشورهای جهان سوم به جای صرف این مبالغ برای محیط زیست، این مالیات را در کارهای دیگر به غیر از محل اصلی آن هزینه می‌کنند.

کالاهای مشمول مالیات سبز

- نمونه‌هایی از مالیات سبز که می‌توان از کارخانه‌ها یا موسسه‌ها دریافت کرد، به شرح ذیل است؛
- شرکت‌ها و کارخانه‌های تولید لاستیک و پلاستیک که کالا و محصولات تولید می‌کنند که سال‌های طولانی در چرخه طبیعت باقی مانده، تجزیه نشده و به محیط زیست آسیب جدی وارد می‌کنند.
  - مشاغل و صنایعی که درختان از عناصر اصلی اولیه‌شان (مانند صنایع چوب، مبلمان، تخت و کمد و غیره) است.
  - کالاها و محصولات که ارتباط مستقیم با قطع و فروش چوب درختان دارند.
  - مالیات‌های کربن که بر استفاده از سوخت‌های فسیلی و ایجاد گازهای گلخانه‌ای وضع می‌شود.

مالیات (عوارض) سبز و نقش آن در حقوق عامه محیط زیست با رویکرد بررسی ابعاد حقوقی ماده ۲۷ قانون مالیات بر ارزش افزوده و نحوه پیاده‌سازی آیین‌نامه اجرایی آن

- دریافت هزینه‌های گمرکی از کالاهایی که در تولید آنها از انرژی‌های غیراکولوژیکی استفاده شده است.
- از استخراج محصولات معدنی، انرژی و جنگلی، دفع زباله، فاضلاب و زائدات خطرناک و از فناوری‌ها و تولیداتی که عوارض منفی بر محیط زیست دارند نیز ضروری است مالیات سبز دریافت شود.
- دادن مجوز برای گردشگری، اردو زدن، ماهی‌گیری، شکار و تجهیزات مربوط به آن نیز باید با پرداخت مالیات سبز همراه باشد.
- برقراری مالیات‌های ویژه بر روی صادرات و یا مواد سوختی آلوده‌ساز نیازمند پیگیری است.
- پرداخت یارانه و مشوق‌ها به فعالیت‌هایی که آلوده‌ساز نیستند.
- برقراری معافیت‌ها برای اشخاصی که ضمن پذیرش و به‌کارگیری روش‌های جدید در فعالیت‌هایی که در محدوده اراضی کشور انجام می‌دهند، مانع ناهنجاری‌های اکولوژیک می‌شوند.
- ابداع ابزارهای مشوق و تنبیهی در موقع صدور پروانه فعالیت و بهره‌برداری کارگاه‌های آلوده‌ساز می‌تواند در این امر، بسیار یاری‌بخش باشد.

مزایای دریافت مالیات سبز

- با دریافت این نوع مالیات، هزینه‌های محیط زیستی به قیمت کالاها و خدمات آلوده‌کننده محیط زیست افزوده می‌شود و افزایش قیمت کالاهای آلوده‌کننده محیط زیست، باعث کاهش آلودگی و افزایش فواید اجتماعی آن می‌شود.
- این نوع مالیات باعث می‌شود مالیات‌دهندگان انگیزه حرکت به سوی فعالیت‌های اقتصادی محیط زیستی را پیدا کنند که آلودگی کم‌تری به محیط زیست وارد کند.
- از آنجایی که این نوع مالیات تحمیل هزینه‌های اضافی به شرکت‌ها و موسساتی است که به محیط زیست آسیب می‌زنند؛ این شرکت‌ها با کاهش هزینه‌ها، مجبور به کم‌تر کردن میزان آسیب و آلودگی به محیط زیست می‌شوند.
- هدف از اخذ این نوع مالیات توسط دولت، تشویق کارخانه‌ها به ابداع شیوه‌های جدید و استفاده از فناوری‌های مفید و کم‌آسیب برای محیط زیست بوده که با خود کاهش هزینه‌های مالیاتی برای آنها را به دنبال دارد.

مالیات (عوارض) سبز و نقش آن در حقوق عامه محیط زیست با رویکرد بررسی ابعاد حقوقی ماده ۲۷ قانون مالیات بر ارزش افزوده و نحوه پیاده‌سازی آیین‌نامه اجرایی آن

معایب دریافت مالیات سبز

- دریافت مالیات سبز از واحدها و کارخانه‌های صنعتی که ناگزیر از مصرف انرژی هستند، تاثیر نامطلوب به همراه داشته و باعث افزایش هزینه‌ها و کاهش کارایی واحد اقتصادی می‌شود.
- دریافت مالیات سبز از کارخانه‌های مختلف به دلیل افزایش هزینه‌های این واحدها موجب به خطر انداختن موقعیت رقابتی آنها حداقل در کوتاه‌مدت در عرصه‌های بین‌المللی می‌شود (لازم به ذکر است با توجه به روند رو به رشد سیاست‌گذاری سبز در جهان، پرداخت مالیات سبز در بلندمدت منجر به منافع مالی و کسب مشروعیت برای آنها خواهد شد).
- فرار سرمایه‌ها به کشورهایی می‌شود که دریافت مالیات سبز با درصد کم‌تری صورت می‌پذیرد. لذا یکپارچگی مدیریتی در مالیات در سطوح ملی و بین‌المللی ضروری است.
- دریافت مالیات سبز از کالاهایی چون کود شیمیایی، مالیات بر کربن، مالیات سوخت‌های فسیلی به طور غیرمستقیم منجر به افزایش قیمت کالاها و کاهش تولید شده که نتیجه‌ای جز فشار به اقشار کم‌درآمد جامعه ندارد.

نمونه‌های موفق مالیات سبز در ایالات متحده آمریکا، کانادا و اروپا

سیاست مشوقی تحت عنوان «وام مسکن سبز» در این کشورها به شهروندانی که با عدم برخورداری از خودرو به صرفه‌جویی در مصرف انرژی می‌پردازند، اجرایی می‌شود. مالیات محیط زیستی با سه قانون در سال‌های ۱۹۹۸، ۱۹۹۹ و ۲۰۰۲ میلادی در آلمان تصویب شده است. ابتدا مالیات بر برق و نفت با نرخ‌های متغیر بر اساس ملاحظات محیط زیستی وضع شد و از منابع تجدیدپذیر برق مالیاتی اخذ نمی‌شد. در مرحله دوم، مالیات‌ها را به نفع نیروگاه‌های معمولی کارآمد تنظیم کردند. در مرحله سوم مالیات بر نفت را افزایش داده و در همان زمان، مالیات بر درآمد به تناسب کاهش یافت به طوری که بار کل مالیات ثابت باقی ماند. در ایالات متحده آمریکا انواع مختلف مالیات‌های محیط زیستی (که اغلب به آن «مالیات برابری» گفته می‌شود) توسط ایالت‌های مختلف تصویب شده است. کشورهایی مانند هلند، پرتغال، کانادا، اسپانیا و فنلاند برای تشویق خریداران خودرو نسبت به کم‌آلاینده‌ترین مدل‌های خودرو، تمایزاتی را در مالیات‌های ثبت نام خودرو در نظر گرفته‌اند. در کشور هلند، مالیات‌های ثبت‌نام برای خودرو با سوخت‌های پاک می‌توانند از تخفیف تا ۶۰۰۰

مالیات (عوارض) سبز و نقش آن در حقوق عامه محیط زیست با رویکرد بررسی ابعاد حقوقی ماده ۲۷ قانون مالیات بر ارزش افزوده و نحوه پیاده‌سازی آیین‌نامه اجرایی آن

یورو برخوردار شوند. در کشور اسپانیا مالیات خودروهایی که کربن‌دی‌اکسید را کاهش می‌دهند لغو می‌شود. کشور اتریش نیز یک مالیات ثابت بر پایه مصرف سوخت دارد. همچنین دولت فرانسه با هدف تأمین هزینه برای گزینه‌های سازگار با محیط زیست، مانند زیرساخت‌های حمل و نقل سازگار با محیط زیست، از جمله راه‌آهن؛ هزینه جدید مالیات سبز را به بلیط هواپیما افزوده است.

اهمیت نظام مالیات سبز در ایران

نظام مالیات سبز یک ابزار لازم جهت ترویج شیوه‌های پایدار مدیریت محیط زیست است و ضروری است در این راه به نکات زیر توجه ویژه شود؛

- مالیات سبز برای کشور ضروری است چون همراه با آن تخصیص بهینه منابع صورت خواهد گرفت.
- ضروری است عوارض مالیاتی که از صنایع آلاینده اخذ می‌شود به منابع درست واریز شود.
- محل خرج درآمد حاصل از مالیات سبز باید مشخص شود و این عوارض باید در راستای بهبود وضعیت صنایع آلاینده هزینه شود.
- توجه مجلس شورای اسلامی به اهمیت تصویب قانون مالیات سبز حائز اهمیت است.
- تخصیص منابع از محل عوارض سبز پرداخت شده توسط کارخانه‌ها و واحدهای تولیدی به بودجه غیرجاری کشور جهت حفظ پایداری محیط زیست لازم است.
- لازم است مالیات سبز از یک مقوله تشریفاتی و حاشیه‌ای خارج شده و مورد توجه قرار گیرد.
- برخورداری از مالیات سبز منجر به توسعه صنعت بازیافت، مدیریت پایدار منابع آب، تصفیه پساب‌ها، گردشگری طبیعت و غیره خواهد شد.

نقش و اهمیت به کارگیری ابزارهای حقوقی محیط زیست در نظام مالیات سبز

استفاده ناکارآمد از ابزارهای قانونی در مدیریت محیط زیست منجر به کم‌توجهی به حفاظت از محیط زیست خواهد شد. نقش ابزارهای حقوقی محدود به وضع و صدور شیوه‌نامه‌ها و اعمال ممنوعیت‌ها نبوده؛ بلکه بر نظارت اجرایی بر انواع ترغیب‌ها، بازدارندگی‌ها، خلق ابزارهای مدیریتی و ممیزی هم مشتمل است.

مالیات (عوارض) سبز و نقش آن در حقوق عامه محیط زیست با رویکرد بررسی ابعاد حقوقی ماده ۲۷ قانون مالیات بر ارزش افزوده و نحوه پیاده‌سازی آیین‌نامه اجرایی آن

طبق اصل ۱۶ اعلامیه ریو، مقامات ملی باید تلاش کنند تا هزینه‌های سالم‌سازی محیط زیست را با استفاده از ابزارهای اقتصادی مقدم بشمارند و با توجه به این نکته که آلوده‌کننده محیط زیست باید در حقیقت هزینه‌های رفع آلودگی را تقبل کند، این مهم را با توجه به منافع عمومی بدون آنکه به تجارت بین‌المللی و سرمایه‌گذاری آسیبی وارد آید، به انجام رسانند.

وضعیت ایران

مجازات‌هایی که در قبال جرایم محیط زیستی اعمال می‌شوند از جمله ملایم‌ترین مجازات‌های نظام کیفری ایران هستند. این ملایمت در برخورد با مجرمان محیط زیستی بیشتر به این دلیل است که بیشتر جرایم محیط زیستی از دسته جرایم علیه آسایش عمومی و فاقد قربانیان خصوصی محسوب می‌شوند که به اعتقاد قانون‌گذار به دلیل آن که در جهت رفع نیازهای اقتصادی فردی و جمعی صورت می‌گیرند نباید مشمول مجازات‌های سنگین شوند و در مواردی که قانون مجازات سنگینی را مقرر کرده، قاضی رسیدگی‌کننده ممکن است مجازات ملایمی را حکم دهد. این در حالی است که نمونه‌های زیر تهدیدهای محیط زیستی گسترده‌ای به حقوق عامه محیط زیستی تحمیل می‌کنند؛

- وجود هفت میلیون اسلحه مجاز و غیرمجاز در اختیار مردم به همراه ارائه فشنگ‌های ارزان قیمت؛ این اسلحه‌ها تهدیدی مستقیم بر زیست‌بوم حیات وحش رو به زوال در کشور داشته و همچنین تهدید مستقیم علیه امنیت اجتماعی کشور است که ضروری است به نهاد فرماندهی انتظامی تحویل داده شده و پس از شناسنامه‌دار شدن در صورت اخذ مجوز شکار به صورت موردی به فرد تحویل شده و مجدد از او پس گرفته شود. دریافت مالیات سبز متناسب با دامنه اثرات تخریب محیط زیست این فعالیت‌ها از نهادهای مربوط ضروری است.
- اعمال محدودیت بر فعالیت خودروهای آفرود؛ فعالیت آزادانه این خودروها در مناطق کویری و جنگلی به ویژه در عرصه بکرترین بخش‌های جنگل‌های ثبت جهانی هیرکانی استان مازندران منجر به تخریب خاک، تهدید زادآوری طبیعی بذر درختان، وحشت پرندگان و حیوانات، انقراض نسل پرندگان و سایر حیوانات زنجیره حیات و غیره می‌شود. همین مسئله موجب حمله ۴۰ نوع آفت به جنگل‌های شمال نیز شده است. لذا دریافت مالیات سبز متناسب با دامنه اثرات تخریب محیط زیست این فعالیت‌ها از نهادهای مربوط ضروری است.

مالیات (عوارض) سبز و نقش آن در حقوق عامه محیط زیست
با رویکرد بررسی ابعاد حقوقی ماده ۲۷ قانون مالیات بر ارزش
افزوده و نحوه پیاده‌سازی آیین‌نامه اجرایی آن

- نظارت بر استخراج محصولات معدنی، انرژی و جنگلی؛ به عنوان نمونه معدنی در شهر آمل با تخریب شدید محیط زیست طبیعی، جنگل‌های منطقه را پاک‌تراشی و نابود نموده و کوهی به ارتفاع ۲۳۰ متر را بر پایه عکس‌های هوایی کاملاً صاف و محو کرده است. با این اقدام درآمدی بیش از ۱۵۰۰ میلیارد تومان کسب نموده اما جریمه پرداختی این نهاد حدود ۱۳ تا ۱۴ میلیون تومان است. بنابراین دریافت مالیات سبز متناسب با دامنه اثرات تخریب محیط زیست این نوع از فعالیت‌ها نیازمند پیگیری است.
- نظارت بر تغییر کاربری‌ها در محیط زیست؛ به عنوان نمونه تغییر کاربری سواحل دریای خزر و حرکت به سوی ساخت و ساز (به جای کشاورزی و کاشت برنج و سایر محصولات) که کاملاً با شرایط این منطقه سازگاری دارد، فارغ از افزایش وابستگی کشور جهت تامین این محصولات به خارج از کشور، منجر به برهم‌خوردن نظم مدیریت شهری در تامین امکانات لازم برای زندگی در این مناطق می‌شود. بدین منظور وصول مالیات سبز متناسب با دامنه اثرات تخریب محیط زیست از این نهادها لازم است. با توجه به آنچه که مطرح شد، می‌توان عمده‌ترین چالش‌های سازمانی سازمان حفاظت محیط زیست در اجرای بهینه مالیات سبز یا ماده ۲۷ قانون مالیات بر ارزش افزوده را به نحو زیر خلاصه نمود؛
- ضعف و نارسایی در قوانین و مقررات از جمله پراکندگی قوانین، قدمت و به روز نبودن، نداشتن جامعیت یا پوشش ندادن تمامی حوزه‌های محیط زیستی، رویکردهای ملایم نسبت به جرایم محیط زیستی و غیره؛
- حقوق ناکافی و وضعیت اقتصادی نامناسب کارمندان سازمان حفاظت محیط زیست؛
- جایگاه سازمانی نسبتاً ضعیف سازمان حفاظت محیط زیست به منظور حفاظت قاطعانه و یکپارچه از محیط زیست کشور؛
- پراکندگی شدید وظایف مربوط به حفظ محیط زیست میان نهادهای مختلف دولتی؛
- نبود برنامه جامع توسعه پایدار و حفظ محیط زیست کشور؛
- آگاهی ناکافی عمومی نسبت به مسایل محیط زیستی و نحوه برخورد صحیح با محیط زیست، مصرف و بهره‌برداری از طبیعت؛
- ضعف در گزارش‌دهی عمومی و دقیق سازمان حفاظت محیط زیست و نظارت ناکافی مجلس شورای اسلامی بر کارکرد آن؛

آسیب‌شناسی ماده ۲۷ قانون مالیات بر ارزش افزوده

جامعه از سه نهاد کلی حاکمیت، شهروندان و بازار (بخش خصوصی) تشکیل شده است. فلسفه وجودی وضع ماده ۲۷ قانون مالیات بر ارزش افزوده دریافت مالیات از بخش خصوصی و صرف آن در راستای تامین رفاه و آسایش برای شهروندان است. در شکل ۱ به بیان ارتباط میان این عناصر پرداخته شده است. همچنین در ادامه به بررسی چالش‌های موجود در ارتباط با این ماده واحد با نهادهای اجتماعی پرداخته می‌شود.

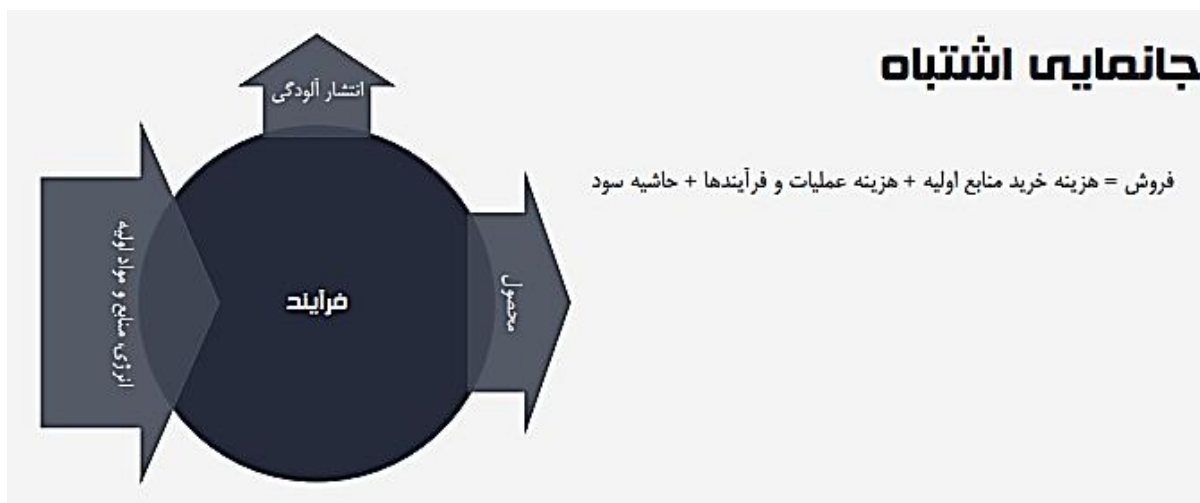
شکل ۱. نسبت مالیات سبز با نهادهای اجتماعی

- **ماهیت اشتباه؛** عوارض ماده ۲۷ تنها از واحدهای تولیدی آلاینده و بر اساس آلاینده‌گی دریافت می‌گردد، لذا این عوارض ماهیتی سلبی، تنبیهی و کیفری داشته و جریمه تلقی می‌شود. بر همین اساس عوارض ماده ۲۷، به صورت ماهوی عوارض (عوارض بهایی است که در مقابل ارائه خدمتی به پرداخت‌کنندگان آن دریافت می‌گردد) نیست و جریمه به حساب می‌آید و جایگاه آن در قانون مالیات بر ارزش افزوده نیست.
- **جانمایی اشتباه؛** درآمد حاصل از فروش یک واحد، برابر با هزینه خرید مواد اولیه به علاوه هزینه‌های فرآیندی و حاشیه سود^۲ است. بر همین اساس، یک شرکت روی مواد اولیه ورودی به واحد یا محصول خروجی از واحد، محیط زیست را آلوده نمی‌کند، بلکه روی فرآیند خود، محیط‌زیست را آلوده می‌کند.

^۲ فروش = هزینه خرید مواد اولیه + هزینه عملیات و فرآیندها + حاشیه سود

مالیات (عوارض) سبز و نقش آن در حقوق عامه محیط زیست
با رویکرد بررسی ابعاد حقوقی ماده ۲۷ قانون مالیات بر ارزش
افزوده و نحوه پیاده‌سازی آیین‌نامه اجرایی آن

بنابراین، جانمایی درست دریافت این عوارض باید روی سود واحدها (مالیات مستقیم) و نه درصدی از فروش واحدها (مالیات بر ارزش افزوده) باشد. در شکل زیر شمای کلی این موضوع بیان شده است.

شکل ۲. شمای کلی جانمایی اشتباه ماده ۲۷ مالیات بر ارزش افزوده

- ارتباط ناکافی میان محل اخذ و محل هزینه؛ این عوارض منجر به ارائه خدمتی مرتبط با رفع آلایندگی به بنگاه پرداخت‌کننده یا جبران خسارات وارده بر شهروندان در معرض آلودگی نمی‌شود، زیرا؛
- شهرداری‌ها و دهیاری‌ها هیچ مسئولیت یا امکانی برای پایش، کاهش یا پیشگیری از آلایندگی واحدهای صنعتی یا معدنی ندارند.
- شهرداری‌ها و دهیاری‌ها هیچ مسئولیتی نسبت به ارائه تسهیلات مرتبط با کاهش آلایندگی و ارتقاء فرآیندهای صنعتی و معدنی یا اجرای عملیات جبران خسارات مرتبط با آلاینده‌های گاز، آب، خاک و صوت توسط واحدهای صنعتی و معدنی چه در محل تولید آلودگی و چه در محل انتشار آنها ندارند.
- شهرداری‌ها و دهیاری‌ها مسئولیت و خدماتی در قبال واحدهای مستقر در شهرک‌های صنعتی عهده‌دار نیستند.

مالیات (عوارض) سبز و نقش آن در حقوق عامه محیط زیست
با رویکرد بررسی ابعاد حقوقی ماده ۲۷ قانون مالیات بر ارزش
افزوده و نحوه پیاده‌سازی آیین‌نامه اجرایی آن

- جبران خسارات مترتب بر سلامت شهروندان نیز مسئولیت وزارت بهداشت، درمان و آموزش پزشکی است و شهرداری‌ها و دهیاری‌ها هیچ مسئولیت یا امکانی در خصوص جبران خسارات متحمل بر سلامت شهروندان در معرض آلودگی ندارند.
- **سیاست‌گذاری و توزیع نامتمرکز؛** در ماده ۴۰ قانون مالیات بر ارزش افزوده^۳ نیز هیچ گونه محل هزینه یا هدفی مرتبط با علت دریافت این عوارض بیان نشده که این امر پایش اثربخشی دریافت و هزینه این عوارض در رفع آلاینده‌گی یا جبران خسارات ناشی از آن را غیرممکن می‌سازد و به عبارتی نبود تمرکز در دریافت این ارقام موجب واگرایی در محل هزینه آنها خواهد شد. زیرا ارقام حاصل از ماده ۲۷ نخست آن که از بودجه سالیانه دولت خارج است، دوم آن که از حساب اداره کل امور مالیاتی هر استان به شهرداری‌های همان استان پرداخت می‌شود، بنابراین در محل هزینه‌کرد آنها سیاست‌گذاری یکپارچه و به آن شکل که در سازمان شهرداری‌ها و دهیاری‌های کشور رخ می‌دهد، وجود نخواهد داشت و عملاً محل هزینه‌کرد این ارقام بر اساس سلیقه کمیته موضوع ماده ۴۰ همان قانون در هر استان متفاوت خواهد بود لذا بر اساس همان تفاوت‌ها، اثربخشی و کارآمدی هزینه‌کرد آنها نیز کاهش خواهد یافت.
- **ضعف در نظام بهره‌وری و نظام اقتصادی رقابتی؛** وضع عوارض، مالیات یا جرایمی از جنس ماده ۲۷، از آثار سلبی و بازدارنده در نظام‌های اقتصادی که در آن رقابت حاکم باشد نتیجه‌بخش است اما در اقتصادهایی به مانند کلیت نظام اقتصادی کشور با فضای رقابتی ضعیف، ابعاد محدود بازار و وجود انحصار و فعالیت محدود تولیدکنندگان چندان موثر نخواهد بود. در این شرایط وضع عوارض و جرایم، صرفاً منجر به بالا رفتن قیمت تمام‌شده محصول برای مصرف‌کنندگان و تحمیل اثر تورمی به جامعه (نمودهای عینی این امر را می‌توان در وضع عوارض و مالیات بر صنعت خودرو در ایران مثل خرید

^۳ عوارض و جریمه‌های آلاینده‌گی موضوع ماده (۲۷) این قانون پس از واریز به حساب تمرکز وجوه اداره کل امور مالیاتی استان برای هر شهرستان به نسبت جمعیت بین شهرداری‌ها، دهیاری‌ها و فرمانداری‌های (سه‌م روستاهای فاقد دهیاری و مناطق عشایری) همان شهرستان توزیع می‌گردد. در صورتی که آلودگی واحدهای بزرگ تولیدی (پنجاه نفر و بیشتر) به بیش از یک شهرستان در یک استان سرایت کند، عوارض آلاینده‌گی هر شهرستان به نسبت جمعیت، اثرپذیری و فاصله از واحد آلاینده، در کمیته‌ای مرکب از رئیس سازمان برنامه و بودجه استان و فرمانداران شهرستان‌های ذی‌ربط، مدیرکل محیط زیست و مدیرکل امور مالیاتی استان بین شهرستان‌های متأثر توزیع می‌شود.

مالیات (عوارض) سبز و نقش آن در حقوق عامه محیط زیست
با رویکرد بررسی ابعاد حقوقی ماده ۲۷ قانون مالیات بر ارزش
افزوده و نحوه پیاده‌سازی آیین‌نامه اجرایی آن

گواهی اسقاط توسط تولیدکننده خودرو و بالارفتن قیمت خودرو در پی آن به وضوح مشاهده کرد) خواهد شد. لذا در شرایط اقتصادی کنونی، پیامدهای مخرب اقتصادی و اجتماعی وضع عوارض با عنوان عوارض سبز در محیط کسب‌وکار ایران، از دو حالت خارج نخواهد بود؛

- افزایش زنجیره‌ای قیمت تمام‌شده کالاها متناسب با پرداخت عوارض و تحمیل اثر تورمی هنگفت به جامعه و کاهش قدرت خرید شهروندان؛
- کاهش سود کسب‌وکارها، تعدیل نیرو یا تعطیلی بنگاه‌های اقتصادی و دامن‌زدن به بحران‌های اقتصادی و اجتماعی کشور.

از آنجایی که توسعه هم‌زمان با حفظ محیط‌زیست، تنها با هم‌گرا نمودن فعالیت‌های اقتصادی و محیط زیستی و عدالت اجتماعی ممکن است؛ ضربات مهلک کاهش قدرت خرید، تورم، بیکاری و سطح پایین رفاه اجتماعی به طور یقین به محیط زیست کشور نیز وارد خواهد آمد. به دلیل مناسبات اقتصادی غیررقابتی به طور عام، و خلاء سازوکارهای ایجابی و هدایت‌گری به بهبود عملکرد یا جبران خسارت در اخذ این عوارض به طور خاص، عوارض ماده ۲۷ قانون مالیات بر ارزش افزوده نه‌تنها موجب کاهش آلایندگی نمی‌شود، بلکه با فروپاشی کسب‌وکارها، تعطیلی بنگاه‌ها، تعدیل نیروی انسانی، دامن‌زدن به فقر و بیکاری گسترده از یک سو و تشدید آثار تورمی، کاهش قدرت خرید و رشد نارضایتی در جامعه از سوی دیگر، متضاد با اهداف خود در حفظ و صیانت از محیط زیست کشور را دامن خواهد زد.

- **موقعیت چسبنده تعارض منافع؛** وضع عوارض بدون پیش‌بینی محل هزینه مرتبط با علت دریافت آن یا سازوکار اثرگذاری هدفمند آن، به شکلی که دقیقاً در وضع عوارض ماده ۲۷ قانون مالیات بر ارزش افزوده رخ داده است، صرفاً سبب ایجاد یک موقعیت قوی و چسبنده تعارض منافع، با ایجاد شرایط «آلایندگی بیشتر مساوی است با مالیات‌ستانی بیشتر» می‌شود و با گذشت زمان، تمایل دستگاه اجرایی از کمک به رفع آلایندگی محیط زیست به ادامه آلایندگی برای مالیات‌ستانی بیشتر بدل می‌شود.

مالیات (عوارض) سبز و نقش آن در حقوق عامه محیط زیست با رویکرد بررسی ابعاد حقوقی ماده ۲۷ قانون مالیات بر ارزش افزوده و نحوه پیاده‌سازی آیین‌نامه اجرایی آن

تجویزهای راهبردی

- حذف ماده ۲۷ قانون مالیات بر ارزش افزوده و استفاده از ظرفیت‌های مواد ۱۲ قانون هوای پاک^۴، ۱۵ قانون حفاظت از خاک^۵ و ۴ قانون حفاظت، احیاء و مدیریت تالابها^۶ جهت جبران خسارت و رفع آلاینده‌گی یا اصلاح و تغییر این ماده اعم از تغییر ماهیت عوارض از فروش به سود، تغییر محل انباشت منابع از حساب شهرداری‌ها به حساب صندوق ملی محیط زیست و اصلاح برخی عبارات مانند تشخیص سازمان و تعیین کارگروهی با حضور نمایندگان بخش خصوصی جهت تصمیم‌گیری در خصوص محل هزینه‌کرد این منابع؛
- اصلاح اندیشه‌های ضدشارکتی در نظام اقتصادی کشور، به رسمیت‌شناختن آزادی‌های سیاسی و اقتصادی، حقوق رقابت و حاکمیت قانون جهت توسعه مشارکت‌محور نظام حکمرانی کلان اقتصادی؛
- تاسیس دادگاه‌ها و دادرهای ویژه، تخصصی و مستقل از دستگاه‌های اجرایی جهت رسیدگی به جرایم محیط زیستی؛
- بسترسازی جهت همکاری دوجانبه سازمان حفاظت محیط زیست و قوه قضاییه به منظور استفاده از کارشناسان رسمی قوه قضائیه و دادگستری در این حوزه به عنوان نهاد متخصص مستقل غیروابسته

^۴ سازمان مکلف است که تمامی مراکز و واحدهای صنعتی، تولیدی، عملیات معدنی، خدماتی، عمومی و کارگاهی را که آلودگی آنها بیش از حدمجاز مصوب است، مشخص نموده و مراتب را با تعیین نوع، میزان آلودگی، وسعت منطقه تحت تأثیر و حساسیت منطقه به مالکان، مسئولان یا مدیران عامل و یا بالاترین مقام تصمیم‌گیر واحد ابلاغ کند تا در مهلت معینی که توسط سازمان تعیین می‌شود نسبت به رفع آلودگی یا تغییر تولید یا تعطیلی کار و فعالیت خود (بر اساس نوع آلودگی و ماهیت فرآیند کنترلی) اقدام نمایند. در طی مدت تعیین تکلیف این واحدها، طبق مفاد این قانون، به واحدهای مذکور، جریمه ایجاد و انتشار آلودگی تعلق می‌گیرد.

^۵ سازمان مکلف است نسبت به شناسایی واحدهای آلاینده خاک اقدام نموده و به آلوده‌کننده اخطار دهد که ظرف مهلت معینی متناسب با نوع ماده آلاینده نسبت به حذف و رفع منشأ آلودگی، بازسازی خاک و جبران خسارت وارده اقدام کند. در صورتی که اشخاص ذی نفع نسبت به اخطار یا دستور سازمان معترض باشند، می‌توانند برای یک بار از سازمان درخواست تمدید مهلت مذکور را نمایند. مستنکف علاوه بر توقف فعالیت، رفع آلودگی و جبران خسارت زیست محیطی به جزای نقدی دو تا پنج برابر خسارت وارده و در صورت تکرار علاوه بر موارد یاد شده به حداکثر جزای نقدی با حکم مراجع قضائی محکوم می‌شود. تبصره در صورتی که آلودگی ایجاد شده، محیط زیست و یا سلامت را با وضعیت اضطراری مواجه کند، سازمان بدون اخطار قبلی رأساً نسبت به توقف موقت تمام یا قسمتی از فعالیت واحد آلاینده که موجب آلودگی می‌شود اقدام خواهد کرد و آلوده‌کننده به حکم مرجع قضائی علاوه بر حذف و رفع منشأ آلودگی، اعاده به وضعیت سابق و جبران خسارت، به حداکثر جزای نقدی محکوم می‌شود.

^۶ اشخاص حقیقی و حقوقی متخلف از احکام این قانون و مقررات مصوب پس از اقامه‌دعوا توسط سازمان، علاوه بر توقف فعالیت و جبران خسارات وارده، حسب تشخیص مرجع قضائی به پرداخت جریمه به میزان سه تا پنج برابر خسارات وارده و در صورت تکرار، علاوه بر جبران خسارات به پرداخت جریمه به میزان شش تا هشت برابر خسارات وارده محکوم می‌شوند.

مالیات (عوارض) سبز و نقش آن در حقوق عامه محیط زیست
با رویکرد بررسی ابعاد حقوقی ماده ۲۷ قانون مالیات بر ارزش
افزوده و نحوه پیاده‌سازی آیین‌نامه اجرایی آن

به طرفین دعوا برای رسیدگی به جرایم محیط زیستی (با توجه به اصول پایه‌ای حقوق بین‌الملل محیط زیست (شامل اصل حاکمیت دولت بر منابع طبیعی، اصل تعهد به همکاری، اصل حمایت و حفاظت از محیط زیست، اصل جلوگیری، اصل احتیاطی، اصل الزام به پرداخت غرامت توسط آلوده‌کننده محیط زیست، اصل اطلاع‌رسانی و کمک در حوادث اضطراری محیط زیستی، اصل اطلاع‌رسانی و مشاوره در رابطه با آثار برون‌مرزی و برابری حقوق اشخاص در مراجعه به محاکم و تبعیض قائل نشدن در موضوعات محیط زیستی)، ضعف کارایی سازمان حفاظت محیط زیست در حل حقوقی بسیاری از پرونده‌های قضایی محیط زیستی و در جهت تقویت عملکرد قوه قضاییه در زمینه حمایت کیفری از محیط زیست، پیشنهاد می‌شود؛

- ضروری است شیوه‌نامه الزام به‌کارگیری کارشناسان رسمی قوه قضاییه و دادگستری، به عنوان نهاد متخصص مستقل غیروابسته به طرفین دعوا در بررسی و اعلام‌نظر در خصوص آلوده‌سازی و تخریب محیط زیست صنایع و کارخانجات و فعالیت‌های آلوده‌ساز محیط زیست در پرونده‌های محاکم قضایی اجرایی شود.
- بایستی شیوه‌نامه الزام به‌کارگیری کارشناسان رسمی قوه قضاییه و دادگستری در رشته محیط زیست، به عنوان نهاد متخصص مستقل غیروابسته به طرفین، در اعمال و اجرای ماده ۲۷ قانون مالیات بر ارزش افزوده در واحدهای تولیدی، صنعتی، معدنی و خدماتی آلاینده در قانون مربوط گنجانده و اجرایی شود؛
- رسیدگی به قوانین و مقررات این حوزه اعم از تدوین قوانین سخت‌گیرانه جهت افزایش کارآمدی و بازدارندگی قوانین محیط زیستی و تقویت حمایت کیفری از این حوزه؛
- نهادینه‌سازی حکمروایی محیط زیست‌مدار و فهم بازگشت‌ناپذیر بودن صدمات و خسارات محیط زیستی جهت تغییر الگوهای رفتاری جوامع؛
- همکاری کارشناسان و صاحب‌نظران حوزه‌های مرتبط با نظام مالیات سبز با سیاست‌گذاران و برنامه‌ریزان جهت تحقق اهداف و آرمان‌های نظام مالیات سبز؛
- هوشمندسازی مالیاتی جهت تحقق عدالت محیط زیستی و جلوگیری از فرارهای مالیاتی در نظام مالیات سبز؛

مالیات (عوارض) سبز و نقش آن در حقوق عامه محیط زیست
با رویکرد بررسی ابعاد حقوقی ماده ۲۷ قانون مالیات بر ارزش
افزوده و نحوه پیاده‌سازی آیین‌نامه اجرایی آن

- شناخت ابعاد گوناگون آلودگی محیط زیست با استفاده از روش‌های متعدد جهت حرکت به سوی ارزش‌گذاری اقتصادی برخی از مواهب طبیعی؛
- توجه به مباحث هزینه اجتماعی در سیاست‌گذاری نظام مالیات سبز و تلاش برای تخمین اقتصادی آسیب‌های وارده به محیط زیست؛
- استفاده هم‌زمان از ابزارهای تنبیهی مانند اتخاذ مالیات‌های سنگین از واحدهای آلاینده و ابزارهای تشویقی برای صنایع پاک جهت مدیریت کارآمد محیط زیست؛
- کارآمدسازی نظام ارزیابی اثرات محیط زیستی و افزایش اثربخشی گزارش‌های ارزیابی محیط زیستی؛
- تقویت هماهنگی میان‌سازمانی و بین‌سازمانی و حفظ یکپارچگی اهداف و مأموریت‌های نهادهای متولی و همکار اعم از سازمان حفاظت محیط زیست، وزارتخانه‌های بهداشت، درمان و آموزش پزشکی، صنعت، معدن و تجارت، امور اقتصادی و دارایی، نیرو و غیره جهت مدیریت کارآمد و منسجم محیط زیست؛
- نهادینه‌سازی نگاه چندبعدی و نظام‌مند به حوزه محیط زیست و توجه به در هم‌تنیدگی موضوعات محیط زیستی با حوزه‌های اقتصادی و اجتماعی؛
- تغییر سازوکار انتصاب ریاست سازمان حفاظت محیط زیست و انتصاب ایشان توسط مقام عالی کشور به مدت بیشتر از دوره ۴ ساله و نظارت ایشان بر این نهاد جهت پایبندی این سازمان به سیاست‌ها و برنامه‌های مدیریتی تدوین‌شده؛
- چاره‌اندیشی جهت حل مشکلات سازمان حفاظت محیط زیست و تقویت بدنه کارشناسی و تخصصی این سازمان برای مدیریت کارآمد محیط زیست و مقابله با چالش‌های محیط زیستی؛

گزارش نشست تخصصی

مالیات (عوارض) سبز و نقش آن در حقوق عامه محیط زیست با
رویکرد بررسی ابعاد حقوقی ماده ۲۷ قانون مالیات بر ارزش
افزوده و نحوه پیاده‌سازی آیین‌نامه اجرایی آن

تاریخ انتشار: خرداد ۱۴۰۲

شناسه یکتا: TG-MT-1410

